

1992 M. GEGUŽĖS 21 D. TARYBOS DIREKTYVOS 92/43/EEB DĖL NATŪRALIŲ BUVEINIŲ IR LAUKINĖS FAUNOS BEI FLOROS APSAUGOS IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. RUGPJŪČIO 18 D. NUTARIMO NR. 967 „DĖL PLANŲ IR PROGRAMŲ STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO ATITIKTIES LENTELĖ

1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva <u>92/43/EEB</u> dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos	1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektas (toliau – Nutarimo projektas); 2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimas Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija – 2014-12-31) (toliau – Nutarimas Nr. 967). 3. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas Nr. I-301 (Suvestinė redakcija – 2023-01-04) (toliau – ST įstatymas) 4. Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas Nr. I-1495 (Suvestinė redakcija – 2023-06-23) (toliau – PAV įstatymas) 5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. D1-255 „Dėl Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija – 2022-07-01) (toliau – Įsakymas Nr. D1-255)	Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis
6 straipsnis 3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtinai teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumui ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.	Nutarimo projektas „1.2.2. Pakeisti 6 punktą ir jį išdėstyti taip: „6. Vertinimą privaloma atlikti tais atvejais, kai: <...> 6.3. plano ar programos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms. „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka – plano ar programos įgyvendinimo vietovė, tiesiogiai besiribojanti su „Natura 2000“ teritorija arba esanti netoli jos, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl ūkinės veiklos pobūdžio ir (ar) masto	Visiškas

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, neatsižvelgti į visuomenės interesus, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram Natura 2000 vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetas natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetas rūšis, vieninteliai argumentai, kuriuos galima pateikti, yra argumentai, susiję su žmonių sveikata ar sauga, su labai svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis arba kitomis, Komisijos nuomone, įpareigojančiomis priežastimis neatsižvelgti į visuomenės interesus.

tikėtina, kad numatomas įgyvendinti planas ar programa gali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis;

<...>”

Nutarimo projektas

„1.2.13. Pakeisti 38 punktą ir jį išdėstyti taip:

„38. Organizatorius, rengdamas galutinį plano ar programos projekto variantą, prieš priimdamas sprendimą dėl plano ar programos patvirtinimo ar priėmimo arba prieš teikdamas planą ar programą tvirtinti ar priimti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu rengiamas teritorijų planavimo dokumentas, kai rengiama koncepcija, – teritorijų planavimo dokumento rengimo etapo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje pasirinkdamas tinkamiausią koncepcijos alternatyvą, kai koncepcija nerengiama, – prieš patvirtinant teritorijų planavimo dokumentą, atsižvelgia į vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją, vertinimo subjektų išvadas ir visuomenės pasiūlymus, taip pat tarpvalstybinių konsultacijų, jeigu jos vyko, rezultatus. Kai plano ar programos įgyvendinimas gali sukelti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, organizatorius privalo vadovautis Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos išvada dėl galimybės priimti arba tvirtinti Aprašo 40 punkte nurodytą planą ar programą.“

Nutarimo projektas

„1.2.15. Pakeisti 40 punktą ir jį išdėstyti taip:

„40. Jeigu nustatoma, kad plano ar programos įgyvendinimas sukels reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms ir nėra alternatyvių plano ar programos sprendinių, planas ar programa gali būti tvirtinami ar priimami ir įgyvendinami tik dėl įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio. Laikoma, kad įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, esama, kai įrodyta, kad įgyvendinti planą ar programą būtina siekiant apginti pamatines piliečių gyvenimo vertybes (sveikatą, saugumą, aplinką), arba įgyvendinamos pagrindinės valstybės ir visuomenės politikos programos, arba įgyvendinant planą ar programą, vykdomos ekonominės ar socialinės veiklos ir viešųjų paslaugų prievolės. Kai atitinkamoje Europos

ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje yra saugomas prioritetas natūralių buveinių tipas ir (ar) prioritetas augalų ar gyvūnų rūšis, vieninteliai galimi įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių buvimas motyvai turi būti susiję su žmonių sveikata ar viešuoju saugumu arba su svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis. Dėl galimybės pritaikyti motyvus, susijusius su kitomis, negu nurodyta, svarbesnio visuomenės intereso įpareigojančiomis priežastimis, būtina aplinkos ministro nustatyta tvarka kreiptis į Europos Komisiją nuomonės šiuo klausimu. Tokiais atvejais turi būti numatomos ir įgyvendinamos visos įmanomos kompensacinės priemonės, būtinos „Natura 2000“ teritorijų vientisumui išsaugoti. Apie tokius planus, programas ir numatytas kompensacines priemones aplinkos ministro nustatyta tvarka informuojama Europos Komisija.“

Nutarimas Nr. 967

8.2 papunktis

„8. Vertinimo proceso dalyvių funkcijos:

<...>

8.2. Vertinimo subjektas pagal kompetenciją nagrinėja atrankos, vertinimo apimties nustatymo dokumentus ir vertinimo ataskaitas, teikia išvadas dėl šių dokumentų ir pasiūlymus dėl vertinimo apimties. Kai planas ar programa vertinami dėl to, kad jo įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba pagal kompetenciją nagrinėja atrankos dokumentus, vertinimo apimties nustatymo dokumentus, vertinimo ataskaitas ir teikia motyvuotas organizatoriui privalomas išvadas dėl vertinimo ir galimybės priimti arba tvirtinti Aprašo 40 punkte nurodytą planą ar programą.“

ST įstatymas

24¹ straipsnio 10-11 dalys

„10. Planai ir projektai, neskirti arba nebūtini buveinių apsaugai svarbios teritorijos tvarkymui, bet galintys ją reikšmingai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais ar projektais, turi būti tinkamai vertinami dėl galimo poveikio teritorijai Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme ar Vyriausybės tvirtinamame Planų ir programų strateginio pasekmių

aplinkai vertinimo tvarkos apraše nustatyta tvarka, atsižvelgiant į teritorijos gamtosauginius tikslus. Atsižvelgdamos į poveikio teritorijai vertinimą ir šio straipsnio 11 dalies nuostatas, valstybės ar savivaldybių institucijos ar įstaigos gali pritarti planui ar projektui tik įsitikinusios, kad planas ar projektas neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo, ir prireikus išsiaiškinusios visuomenės nuomonę.

11. Jeigu šio straipsnio 10 dalyje nurodytas planas ar projektas, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, privalo būti įgyvendintas dėl įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų socialinio ir ekonominio pobūdžio, įgyvendinamos visos kompensacinės priemonės, kad bendras „Natura 2000“ tinklo vientisumas būtų išsaugotas. Apie nustatytas kompensacines priemones informuojama Europos Komisija. Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetinis natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetinė augalų ar gyvūnų rūšis, vieninteliai galimi pateikti motyvai yra susiję su žmonių sveikata ar viešuoju saugumu arba su svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis. Dėl galimybės pritaikyti motyvus, susijusius su kitomis, negu nurodyta, įpareigojančiomis svarbesnio visuomenės intereso priežastimis, būtina kreiptis į Europos Komisiją jos nuomonės tokiu klausimu. Kompensacinių priemonių bendram „Natura 2000“ tinklo vientisumui išsaugoti taikymo tvarką ir informacijos apie patvirtintas kompensacines priemones teikimo Europos Komisijai ir kreipimosi į Europos Komisiją dėl jos nuomonės tvarką nustato Vyriausybės įgaliota institucija..“

PAV įstatymas

3 straipsnio 1 dalies 3 punktas

„1. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai:

<...>

3) planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir kai aplinkos ministro nustatyta tvarka nustatoma, kad šis poveikis aplinkai gali būti reikšmingas;“

PAV įstatymas

7 straipsnio 1 dalis

„1. Kai planuojamą ūkinę veiklą, įrašytą į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, nurodytą šio įstatymo 2 priede, numatoma įgyvendinti Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ar šios teritorijos artimoje aplinkoje, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, prieš pradėdamas rengti atrankos informaciją ar jos rengimo metu, aplinkos ministro nustatyta tvarka kreipiasi į aplinkos ministro įgaliotą saugomų teritorijų instituciją dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio reikšmingumo šioms teritorijoms nustatymo. Jeigu saugomų teritorijų institucija aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad planuojamos ūkinės veiklos, įrašytos į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, nurodytą šio įstatymo 2 priede, įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir šis poveikis gali būti reikšmingas, šiai planuojamai ūkinei veiklai atliekamas poveikio aplinkai vertinimas be atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo.“

PAV įstatymas

7 straipsnio 3 dalies 2 punktas

„3. Atsakingoji institucija, išnagrinėjusi atrankos informaciją, atlieka atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo atsižvelgdama į:

<...>

2) vietovės, kurią planuojama ūkinė veikla gali paveikti, jautrumą aplinkosaugos požiūriu, ekosistemos savybes, žemės naudmenas, toje vietovėje esančius gamtinius ir žemės gelmių išteklius, jų gausumą, kiekį, kokybę ir regeneracijos galimybes; natūralios aplinkos atsparumą, ypatingą dėmesį atkreipdama į saugomas teritorijas, taip pat į Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos apsaugos tikslus, tankiai gyvenamas teritorijas, pelkes, miškus, apsaugos zonas, vykdytos aplinkos stebėsenos (monitoringo) duomenis, teritorijas, kuriose jau viršytas leistinas užterštumo lygis ar kurios vertingos istoriniu, kultūriniu ar archeologiniu aspektu;“

PAV įstatymas

7 straipsnio 8 dalis

„8. Kai planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo pateikta atrankos informacija neatitinka aplinkos ministro nustatytų reikalavimų ar kai planuojamą ūkinę veiklą numatoma įgyvendinti

Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ar šios teritorijos artimoje aplinkoje, bet planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ar poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas nepateikia aplinkos ministro įgaliotos saugomų teritorijų institucijos išvados, kad planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas nedarys reikšmingo poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ar šių teritorijų artimai aplinkai, atsakingoji institucija neatlieka atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo atrankos informacijos gavimo dienos aplinkos ministro nustatyta tvarka apie tai informuoja planuojamos ūkinės veiklos organizatorių ir (ar) poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėją.“

PAV įstatymas

12 straipsnio 12 dalis

„12. Jeigu nustatoma, kad planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas sukels reikšmingų neigiamų padarinių Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir nėra alternatyvių planuojamos ūkinės veiklos sprendinių, atsakingoji institucija priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, išskyrus sprendimą, nurodytą šio straipsnio 18 dalyje, tik tais atvejais, kai planuojama ūkinė veikla privalo būti įgyvendinama dėl įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų socialinio ar ekonominio pobūdžio. Priimant sprendimą, laikoma, kad įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių, tarp jų socialinio ar ekonominio pobūdžio, esama, kai įrodyta, kad planuojama ūkinė veikla būtina dėl veiksmų ar planų, kurių tikslas yra apginti pamatines piliečių gyvenimo vertybes (sveikatą, saugumą, aplinką), arba dėl pagrindinių valstybės ir visuomenės politikos programų, arba dėl ekonominės ar socialinės veiklos vykdymo ir viešųjų paslaugų teikimo. Tokiais atvejais Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ vientisumui išsaugoti numatomos ir įgyvendinamos natūralių buveinių, rūšių buveinių ar rūšių populiacijų atkūrimo ar šių buveinių gerinimo priemonės dalyje tos pačios teritorijos, išplėstoje teritorijoje, kitoje teritorijoje arba naujoje teritorijoje, kuri bus įtraukta į nurodytą ekologinį tinklą, ar kitos kompensacinės priemonės, kurių kompensacinis poveikis būtų lygiavertis, kai įrodoma, kad tokiu mastu taikomos priemonės bus visiškai veiksmingos atkuriant teritorijos struktūrą ir funkcionalumą per trumpą laiką, ar didesnis planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo padarytam neigiamam poveikiui. Kompensacinės priemonės

numatomos ir įgyvendinamos taip, kad jų poveikis būtų ankstesnis, negu išryškės planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo neigiamas poveikis. Apie šias kompensacines priemones aplinkos ministro įgaliota saugomų teritorijų institucija informuoja Europos Komisiją aplinkos ministro nustatyta tvarka. Kai atitinkamoje Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje yra prioritetas natūralių buveinių tipas ir (ar) prioritetas augalų ar gyvūnų rūšis, vieninteliai galimi įpareigojančių svarbesnio visuomenės intereso priežasčių buvimo motyvai yra susiję su žmonių sveikata ar viešuoju saugumu arba su svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis. Dėl galimybės pritaikyti motyvus, susijusius su kitomis, negu nurodyta, svarbesnio visuomenės intereso įpareigojančiomis priežastimis, būtina aplinkos ministro nustatyta tvarka kreiptis į Europos Komisiją jos nuomonės tokiu klausimu.“

Įsakymas Nr. D1-255

2-3 punktai

„2. Šis Tvarkos aprašas taikomas nustatant, kokį poveikį įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms gali daryti:

2.1. planų ar programų, susijusių su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, įgyvendinimas;

2.2. planuojamos ūkinės veiklos, susijusios su įsteigtomis ar potencialiomis „Natura 2000“ teritorijomis ar artima tokių teritorijų aplinka, įgyvendinimas.

3. Nustatant, ar plano, programos ar planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas bus susijęs su artima „Natura 2000“ teritorijos aplinka, kiekvienu konkrečiu atveju turi būti atsižvelgta į plano, programos ar planuojamos ūkinės veiklos mastą (dydį), pobūdį ir vietos ypatumus.“